

Europa u pokretu

Putovnica za mobilnost

**Učiti drugačije
Učiti u inozemstvu**

Ova je knjižica objavljena na svim službenim jezicima Europske Unije: danskom, nizozemskom, engleskom, finskom, francuskom, njemačkom, grčkom, talijanskom, portugalskom, španjolskom i švedskom.

Europska komisija
Opća uprava za obrazovanje i kulturu, Jedinica za komunikaciju
Opća uprava za tisak i komunikacije, 'Publikacije'
Wetstraat/Rue de la Loi 200
B-1049 Bruxelles

Rukopis dovršen u svibnju 2001.

Korice: Fotostock

Podaci za katalogiziranje nalaze se na kraju ove publikacije.

Luxembourg: Ured za službene publikacije Europskih zajednica, 2001.

ISBN 92-894-5667-1

© Europske zajednice, 2001.
Reprodukcija dozvoljena.

Tiskano u Belgiji

TISKANO NA BIJELOM PAPIRU BEZ KLORA.

Putovnica za mobilnost

**Učiti drugačije
Učiti u inozemstvu**

Sadržaj

Mobilnost u obrazovanju i osposobljavanju: prioritet za Europu temeljenu na znanju i građansku Europu	3
Učiti drugačije, učiti u inozemstvu	5
Vrijedno osobno iskustvo	7
Ukorak s vremenom	8
Pogled sa sastanka na vrhu	10
Europski programi za mobilnost	13
Prepreke mobilnosti	17
Što ako odlučite ostati?	20
Akcija za promicanje mobilnosti	21
Informacije na Internetu	26

Mobilnost u obrazovanju i osposobljavanju: prioritet za Europu temeljenu na znanju i građansku Europu

Kvaliteta obrazovanja i osposobljavanja kao i dinamičnost i kreativnost mladih među najvrednijim su prednostima EU-a, te predstavljaju pokretačku snagu njegovog prosperiteta i kohezije.

Europa temeljena na znanju je pokrenuta i polako se oblikuje. Mogućnosti u inozemstvu kojima teže mnogi mladi ljudi, studenti, učitelji, strukovni nastavnici pa čak i istraživači snažan su poticaj. Potpora shemama mobilnosti u sklopu programa EU-a Youth, Socrates i Leonardo da Vinci te stipendija Marie Curie omogućila je tisuće studijskih posjeta, tečajeva strukovnog osposobljavanja, razmjena i sastanaka.

Ovim su se programima istraživali novi pristupi na područjima obrazovanja, osposobljavanja i istraživanja, određujući zahtjeve na putu prema mobilnosti. Učenje stranih jezika i prepoznavanje kvalifikacija dva su specifična primjera.

Ipak, postoji još mnogo prepreka prije nego što se mobilnost učini realnom mogućnošću za sve potencijalne kandidate. Svaka kombinacija ovih različitih prepreka – jezičnih, gospodarskih, akademskih, financijskih ili administrativnih – lako može osujetiti projekt mobilnosti. To zahtijeva da svi koji nose odgovornost na ovom području, od lokalne razine do razine Zajednice, daju praktične i koordinirane odgovore.

U prosincu 2000. u Nici učinjen je korak prema značajnom razvoju mobilnosti u Europi, kada je Europsko vijeće to učinilo političkim prioritetom u skladu sa zaključcima Vijeća u Lisabonu u ožujku 2000. Preporuka Europskog parlamenta i Vijeća ministara zajedno s planom akcije za mobilnost osmišljeni su kako bi se mobilnost učinila što dostupnijom. Taj izazov je znatan. On traži da se svi koji rade na području obrazovanja, osposobljavanja i brige o mladima udruže s donositeljima političkih odluka kako bi našu viziju Europe temeljene na znanju učinili svakodnevnom stvarnošću za sve naše građane.

/potpis/

Viviane Reding
Članica Europske komisije
odgovorna za obrazovanje i kulturu

Učiti drugačije, učiti u inozemstvu

Osobna mobilnost u Europi postaje sve potrebija u eri Interneta i globalizacije trgovine. Svake godine tisuće mladih sudjeluju u razmjenama na području obrazovanja, osposobljavanja i učenja jezika. Između 1987. i 1999. više od milijun mladih ljudi, studenata, učitelja i strukovnih nastavnika iskusilo je život u drugoj europskoj zemlji kroz sheme mobilnosti koje podržavaju EU-ovi programi Socrates, Leonardo da Vinci i Youth. Tijekom istog razdoblja, tisuće su istraživačkih djelatnika mogle nastaviti svoj rad u inozemstvu uz pomoć stipendija Marie Curie.

Međutim, u stvarnosti postoje brojne prepreke mobilnosti. Dok je slobodno kretanje pojedinaca davno usvojeno načelo u EU-u, studenti, mladi volonteri, nastavnici, vježbenici i istraživači i dalje se suočavaju sa socioekonomskim, jezičnim, psihološkim i praktičnim administrativnim problemima kad odlaze živjeti u inozemstvo.

Programi Socrates, Leonardo da Vinci i Youth predstavljali su pionirske projekte koji su objedinjavali obrazovne zajednice, pokrećući suradnju između tisuće škola, sveučilišta, centara i udruga za strukovno osposobljavanje. Unatoč značajnim rezultatima, ovi programi predstavljaju tek jednu fazu na putu prema potpunoj europskoj mobilnosti budući da bitno ovisi o suradnji između institucija i, u konačnoj analizi, uključuju tek mali postotak europskog stanovništva.

Sljedeća je faza učiniti mobilnost što dostupnijom. To je prioritet u jačanju osjećaja pripadnosti Europskoj zajednici sa svim njezinim kulturnim i gospodarskim utjecajem.

Pri odluci da se individualnoj mobilnosti dade novi zamah, europski čelnici država i vlada naglasili su ovaj prioritet na svojim sastancima Europskog vijeća u Lisabonu u ožujku 2000. godine, u Nici u prosincu 2000. te u Stockholmu u ožujku 2001.

Jezici, prvo otkriće

Neznanje stranih jezika nesumnjivo je glavna prepreka mobilnosti. Stoga, prema riječima Wolfganga Mackiewicza iz Europskog vijeća za jezike: 'Mala djeca trebaju učiti europske jezike i kulturu od najranije dobi jer je za njih takav pristup potpuno prirodan. Svi bi učenici trebali imati mogućnost da neke predmete, kao što je povijest ili zemljopis, uče na stranom jeziku, a izvan redovite nastave treba ponuditi igre koje uključuju korištenje jezika'.

Wolfgang Mackiewicz,
Europsko vijeće za jezike

Učiti jedan od drugog

Mobilnost nije korisna samo studentima, učiteljima, strukovnim nastavnicima, vježbenicima ili radnicima koji idu u inozemstvo, nego i onima koji s njima dolaze u kontakt. Rasprave, razmjena malih 'tajni zanata' (kako se prolaze ispiti, načini motiviranja učenika, najbolji sustavi za obradu podataka), usporedba kultura (Goethe ili Descartes, Ibsen ili Cervantes, Manchester ili Anderlecht) stvaraju natjecateljsko okruženje kako za posjetitelja tako i za domaćina.

Slika 1

Ići ukorak s vremenom znači prihvatiti prekograničnu mobilnost.

S ovim ciljem, mora se mobilizirati sva raspoloživa energija i poboljšati koordinacija između brojnih razina odučivanja. Plan akcije za mobilnost poduprijet će napore sviju uključenih tijekom budućih godina. Njegovi su glavni ciljevi poboljšati jezičnu spremu kandidata, proširiti osposobljenost pomoćnog osoblja, istražiti nove aranžmane financiranja i pokrenuti veliku kampanju za podizanje javne svijesti koja će isticati mogućnosti.

Svi resursi Zajednice upotrijebit će se kako bi se postigli sljedeći ciljevi: provedba programa Socrates, Leonardo da Vinci i Youth s optimalnim učinkom, poticanje država članica na suradnju u uklanjanju barijera mobilnosti, poboljšanje procedura za priznavanje kvalifikacija i tečajeva za osposobljavanje te izrada europskog 'životopisa'.

Predsjednik skupine nacionalnih stručnjaka koji su bili zaduženi za pripremu ovog plana akcije za mobilnost, Jean Germain, naglašava: 'Stvaranje Europe temeljene na znanju također će zahtijevati da svi koji se bave obrazovanjem napuste jedno od svojih najdubljih vjerovanja, odnosno vjerovanje da su njihove nastavne metode najbolje. Za to će biti potrebna mašta, dijalog i obostrano razumijevanje... Vrijeme je za otvorenost duha i usporedbu ideja'.

Vrijedno osobno iskustvo

Povećavanje mogućnosti za zapošljavanje

Učenje, studiranje, osposobljavanje ili provođenje istraživanja u inozemstvu – sve su to načini za poboljšanje mogućnosti za zapošljavanje. Studije provedene na europskoj razini potvrđuju da mladi ljudi koji su studirali u inozemstvu često najbrže pronalaze posao i međunarodnu karijeru koja uključuje veću odgovornost.

- Andrea je 27-godišnja Njemica. Trenutno je zaposlena kao klesarica u talijanskoj tvrtki u kojoj je ranije završila dvomjesečni tečaj za osposobljavanje pod programom Leonardo da Vinci. Program joj je omogućio da nauči talijanski te da naposljetku pronađe posao u tradicionalno muškom sektoru.
- Nial je 25-godišnji istraživač iz Irske koji dovršava radnju u Škotskoj uz pomoć stipendije Marie Curie. To uključuje primjenu matematičkih teorija na slike. Trenutno su istraživanja slika potpuno empirijska i Nialov projekt ima zadatak da im dade teoretske temelje. Rezultati njegovih istraživanja predstavljeni su novinarima na međunarodnim konferencijama.

Zbližavanje ljudi

‘Dolazak mladog radnika Europske volonterske službe kao pomoć centru za mlade u mojem malom grčkom selu stvorio je ozbiljan problem jer... on je bio Turčin!’ objašnjava Spiros Tsotos, ravnatelj Vijeća za mlade Korintskog okruga. ‘U stvari, bio je Nijemac turskog porijekla, ali su mladi ljudi u selu bili bijesni zbog njegove prisutnosti. Njegovi domaćini iz centra za mlade tek su velikim naporima uspjeli postići da ga se prihvati. Stvari su se konačno smirile i do kraja svog šestomjesečnog boravka stekao je brojne prijatelje. Cijelo je selo bilo u suzama kada je odlazio! Nakon nekoliko mjeseci, čak ga je u Berlinu posjetilo nekoliko mladih Grka’.

Ukorak s vremenom

U eri Interneta i ‘nove ekonomije’ u kojoj komunikacija pokreće globalizaciju trgovine, poznavanje europskih kultura i jezika nezamjenjivo je za dobru karijeru kao nikada do sada. Tvrtke smatraju ljude s inozemnim iskustvom donositeljima kvalifikacija i znanja koja pridonose konkurentnosti.

‘Moje profesionalno iskustvo u inozemstvu naučilo me da se Britancima, Francuzima ili Nijemcima ne obraća na isti način’, objašnjava Séverine Ribeau, direktorica belgijskog ureda marketinške tvrtke Adelphi International Research. ‘Na mom sadašnjem poslu trenutno tražim novog pomoćnika. Očito, on mora biti netko tko je međunarodno orijentiran i govori dva ili tri europska jezika. Nadamo se da ćemo zaposliti nekog tko je radio u inozemstvu ili je pak bio zaposlen u tvrtki koja je usmjerena na međunarodno tržište.’

Predah koji boravak u inozemstvu donosi sa sobom ponekad omogućuje ljudima i da otkriju svoje istinske profesionalne ciljeve. ‘Godina koju sam proveo u tvrtki koja pruža informatičke usluge u Nizozemskoj i moja brojna poslovna putovanja u Belgiju ne samo da su mi omogućili da upoznam dvije nove kulture i da sretnem svoju buduću suprugu Anne, nego su me potakli da promijenim tijek svoje karijere’, kaže Olivier Guibault, mladi Francuz koji trenutno živi u Bruxellesu. ‘Putovanja, zajedno s kasnijim boravkom u Kanadi, pomogla su mi da uvidim koliko volim upoznavati ljude. To me potaklo na osnivanje Alsuma, malog muzeja posvećenog europskoj kulturnoj raznolikosti.’

Prednost u karijeri

U području obrazovanja, europski pristup je bitan kako bi se učenicima i studentima omogućilo jasno razumijevanje kako se integrirati u multikulturno okruženje i iz njega dobiti ono najbolje. Stoga moramo promicati veću mobilnost studenata i nastavnika te poznavanje više europskih jezika’.

‘Obrazovanje za Europljane: prema društvu temeljenom na znanju’, izvješće Europskog okruglog stola industrijalaca, 1995.

Koliko je to uistinu važno?

Za nastavnike, studente i voditelje mobilnosti, učinci provedenog razdoblja u inozemstvu često se osjećaju i dugo vremena nakon samog boravka

Thérèse Claire iz Nacionalne agencije za program Socrates u Francuskoj objašnjava: ‘Učenici iz Tehničke škole u Bordeauxu odlučili su izraditi solarnu ploču uz pomoć mladih Nijemaca, u sklopu programa Socrates. Kad su shvatili da se ne radi o uobičajenoj shemi, potpuno su joj se posvetili. Rad na ovako specifičnom i visoko motivirajućem projektu potpuno je drugačije iskustvo od jednostavne razmjene u okviru učenja jezika. Tijekom projekta jezični su problemi praktički nestali. Thérèse Claire dodaje: ‘Programi mobilnosti pomažu uklanjanju klasnih barijera i udružuju nastavnike iz različitih disciplina. Također, učenicima daju veliki stupanj samostalnosti. Naposljetku, roditelji koji su obično isključeni iz školskog života igraju aktivnu ulogu u projektima mobilnosti’.

- Kao buduća nastavnica engleskog, Sofia, 26-godišnja Švedanka, htjela je poboljšati svoje znanje engleskog jezika i britanske kulture. Osam mjeseci koje je provela u Engleskoj zahvaljujući programu Lingua pokazali su se kao iznimno vrijedno stručno i

osobno iskustvo. To je također omogućilo njezinim engleskim studentima i učenicima da nauče nešto više o Švedskoj i njezinim običajima.

- Veronika Drexel, ravnateljica informativnog centra za mlade 'Aha' u Austriji kaže da je sudjelovanje u europskoj shemi za volonterske službe omogućilo informativnom centru da uspostavi brojne kontakte u drugim državama članicama, da poveća broj posjeta mladih ljudi te da, poboljšavajući kontakte s lokalnim poduzećima, razvije svoju integriranost u socioekonomsku strukturu regije.
- Michael (23) sudjeluje u školskom projektu 'druge prilike' u Leedsu gdje usavršava svoje znanje engleskog i matematike i uči fotografske i multimedijske tehnike. Nakon brojnih obrazovnih neuspjeha, on se nada da će mu ovaj projekt dati nove vještine koje će mu povećati mogućnosti zaposlenja.
- Marlene je Njemica. Nakon šestomjesečnog tečaja u Engleskoj u sklopu programa Leonardo da Vinci dobila je svjedodžbu Londonske trgovinske komore kao priznanje za svoje izvrsne rezultate na ispitima. Trenutno radi u marketinškom i izvoznom odjelu jedne njemačke tvrtke. Njezino iskustvo naučilo ju je da pronalazi inspiraciju i motivaciju u prihvaćanju različitih životnih stilova i običaja.

Mobilnost nudi manje kvalificiranim pojedincima mogućnost da steknu veću kontrolu nad svojim radnim životom

'Izazov je u tome da se mogućnosti za mobilnost pruže onima koji ih u uobičajenim okolnostima ne bi niti tražili. Netko s dobrim kvalifikacijama na kraju će uvijek pronaći posao', objašnjava Babette Nieder iz Francusko-njemačkog ureda za mlade. 'Mobilnost nudi dobru priliku za manje kvalificirane te im može čak promijeniti život. Svatko, bez obzira na društveno i kulturno porijeklo mora postati svjestan mogućnosti da promijeni svoje usmjerenje'.

Pogled sa sastanka na vrhu

Konferencija u Bologni o stvaranju europskog područja višeg obrazovanja, izvanredni sastanak Europskog vijeća u Lisabonu, sastanak ministara školstva G8 u Okinawi i Europsko vijeće u Nici bili su četiri nedavna događaja koji su osobnu mobilnost identificirali kao međunarodni politički prioritet.

Lisabonska strategija: stvaranje Europe temeljene na znanju

Na sastanku u Lisabonu u ožujku 2000. godine, čelnici država i vlada EU-a obvezali su se da će Zajednici dati najdinamičnije gospodarstvo na svijetu. Način na koji će se to postići je ubrzanje gospodarskog rasta iskorištavajući jednu od glavnih prednosti starog kontinenta, njezinu ‘sivu tvar’: znanje, inteligenciju i kreativnost.

Veća mobilnost studenata, učitelja, strukovnih nastavnika i istraživača bit će od vitalnog značenja za uspjeh ovog nastojanja.

Prvi cilj mora biti osiguravanje optimalne učinkovitosti provedbe programa Socrates, Leonardo da Vinci i Youth. To je slučaj s novom generacijom programa koji su lansirani za razdoblje 2000.-2006., a koji se temelje na decentraliziranom, bržem i učinkovitijem sustavu upravljanja koji je bliži građanima Europe. Čelnici Vlade EU-a objavili su da će nastojati promicati transparentnije priznavanje diploma, kvalifikacija te studijskih tečajeva i tečajeva za osposobljavanje koji se polaže bilo gdje u EU-u.

Očito, stvaranje dinamičnog gospodarskog područja temeljenog na znanju nije samo pitanje mobilnosti. Lisabonska strategija također će zahtijevati dovršetak jedinstvenog tržišta, razvoj poduzetničke kulture i stvaranje istinskog ‘europskog istraživačkog područja’. Poticati će se mobilnost među istraživačkim djelatnicima, a komunikacijska mreža visoke brzine povezivat će sve ustanove za poduku i istraživanje EU-a, kao i knjižnice i centre za osposobljavanje.

G8 nastoji podvostručiti međunarodnu mobilnost za 10 godina

Na sastanku u Okinawi u proljeće 2000. godine, ministri školstva zemalja skupine G8 (SAD, Francuska, Njemačka, Japan, Italija, Kanada, Velika Britanija, Rusija) također su naglasili važnost međunarodnog iskustva za sve. Navodeći uspjeh programa Erasmus, ministri skupine G8 složili su se da će podvostručiti broj nastavnika, studenata, istraživačkih djelatnika i obrazovnih administratora koji stječu iskustvo u inozemstvu u sljedećih 10 godina.

Napredak u Nici: ambiciozan plan za povećanje projekata za mobilnost. Čelnici država i vlada EU-a na sastanku u Nici u prosincu 2000. složili su se da će učiniti sve kako bi povećali mobilnost studenata i nastavnika u Europi. Usvojen je plan akcije za mobilnost, ‘kutija za alat’, koja uključuje 42 praktične mjere i provest će se u svim državama članicama u skladu sa specifičnim karakteristikama svake zemlje (vidi str. 24). Prve konkretne mjere odobrene su na Europskom vijeću u Stockholmu u ožujku 2001.

Slika 2

Mobilnost tijekom cijelog života

Siva tvar u akciji

Nicolas (25) trenutno dovršava svoju doktorsku disertaciju. Prošle godine, uz pomoć istraživačke stipendije Marie Curie proveo je pet mjeseci u Velikoj Britaniji, uspoređujući različite pristupe regulaciji i modeliranju postupaka za obradu pitke vode. Sveučilište u Compiègneu u Nicolasovoj rodnoj sjevernoj Francuskoj, Sveučilište u Sunderlandu (Velika Britanija) te kompanije Suez, Lyonnaise des Eaux i Northumbrian Water sudjelovale su u projektu.

Bolonjska deklaracija: prema stvaranju 'europskog prostora višeg obrazovanja'

Na sastanku u Bolonji (Italija) 19. lipnja 1999. godine, ministri školstva oko 30 europskih zemalja dogovorili su stvaranje 'europskog prostora višeg obrazovanja' do 2010.

Bolonjska deklaracija omogućava stvaranje lako usporedivog sustava sveučilišnih kvalifikacija i paneuropsko uvođenje dvaju glavnih obrazovnih ciklusa pri čemu je prijam u drugi moguć nakon barem tri godine. Razvoj sustava prijenosa bodova kao sredstvo postizanja maksimalne mobilnosti studenata bio je još jedan bolonjski cilj, kao i uvođenje 'dodatka diplomi' koji je osmišljen kako bi se povećala međunarodna usporedivost kvalifikacija.

'Ovi bodovi mogu se dobiti i izvan konteksta višeg obrazovanja, *inter alia* kroz stalno obrazovanje, pri čemu ih priznaje dotično sveučilište domaćin'. Naposljetku, potpisnici su pozvali na uklanjanje prepreka koje još sprečavaju učinkovitu primjenu prava na slobodno kretanje i jednaki tretman.

Potvrđeno u Pragu

Na sastanku u Pragu u svibnju 2001. godine, ministri školstva potvrdili su svoju odlučnost da uklone sve prepreke za mobilnost u Europi za studente, nastavnike, istraživače i obrazovne administratore. Europsko područje višeg obrazovanja sada je zadatak u tijeku.

Europski programi mobilnosti

Programi Socrates (obrazovanje), Leonardo da Vinci (strukovno osposobljavanje) i Youth (uglavnom mladi volonteri) predstavljaju odgovor EU-a na sve veću potražnju za mobilnošću među mladim ljudima, studentima, vježbenicima, učiteljima i strukovnim nastavnicima. Mladi se istraživači mogu natjecati za stipendije Marie Curie. U većini slučajeva, potpore se daju kroz posredništvo znanstvenih zaklada i tvrtki.

Između 1987. i 1999. godine, više od milijun pojedinaca iskoristilo je pogodnosti europskih programa za mobilnost kroz dodjelu stipendija i promicanje suradnje između tisuća škola, sveučilišta, centara za osposobljavanje, poduzeća i nevladinih organizacija.

Stavljen na snagu 1995. godine, program Socrates omogućio je 500 000 mladih ljudi da provedu studijsko razdoblje u nekoj drugoj europskoj zemlji. Program Leonardo da Vinci omogućio je oko 130 000 vježbenika da svoje mogućnosti zaposlenja povećaju u inozemstvu. Programom Mladi za Europu (Youth for Europe) omogućeni su kratki razmjenski posjeti za 400 000 mladih. Još 5 200 sudjelovalo je u europskoj volonterskoj službi. Više od 3 200 djelatnika primilo je stipendije Marie Curie u sklopu četvrtog okvirnog istraživačkog programa. U sklopu petog okvirnog programa koji će završiti 2002. godine dodijelit će se ekvivalent od 8 600 jednogodišnjih stipendija istraživačkim djelatnicima, od kojih će nekoliko tisuća raditi u jednoj od ustanova Združenog istraživačkog centra kojim izravno upravlja Europska komisija.

Slika 3

Ovo je stvarno!

Novi zamah, novi cilj

Početak godine 2000. označio je početak nove faze u programima Socrates i Leonardo da Vinci, dok su projekti Mladi za Europu i Europska volonterska služba objedinjeni u novi program Youth. Raspoloživost većih sredstava omogućit će udvostručavanje broja korisnika i proširiti njihove aktivnosti u odnosu na prethodno razdoblje.

Ovi programi također će imati i kvalitativni učinak. Razvoj modela međuinstitucionalne suradnje, razmjena dobrih praksi, osposobljavanje 'voditelja mobilnosti', pažnja koja se poklanja primanju pojedinaca koji sudjeluju u programima mobilnosti i mjere širenja informacija učinit će ove programe moćnim sredstvom u stvaranju okruženja koje više pogoduje mobilnosti.

Slika 4

Je li to za mene?

Mobilnost u 31 zemlji

U programima Socrates, Leonardo da Vinci i Youth sudjeluje ukupno 31 zemlja. To su 15 zemalja članica EU-a (Austrija, Belgija, Danska, Finska, Francuska, Njemačka, Grčka, Irska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Portugal, Španjolska, Švedska i Velika Britanija), tri zemlje iz Europskog gospodarskog prostora (Island, Lihtenštajn i Norveška) i 13 zemalja koje se žele priključiti EU-u, uz posebne procedure (Bugarska, Cipar, Estonija, Mađarska, Latvija, Litva, Malta, Poljska, Češka Republika, Rumunjska, Slovačka, Slovenija i Turska od 2001/2002).

Socrates:

Mobilnost u obrazovnom sektoru

- **Comenius** je akcija u sklopu programa Socrates koja se usredotočuje na prvu fazu obrazovanja, od vrtića do osnovnoškolske i srednjoškolske razine. Učenici imaju dvije mogućnosti za mobilnost: ograničeni broj može pohađati projektne sastanke u inozemstvu zajedno s nastavnicima, a neki razredi (u dobi od najmanje 14 godina) mogu sudjelovati u programima razmjena za učenje jezika. Nastavnici vježbenici mogu dio svojeg početnog osposobljavanja provesti u inozemstvu. Iskusni nastavnici i drugi obrazovni djelatnici mogu sudjelovati u razmjenskim programima, studentskim posjetama, praktičnom osposobljavanju u tvrtkama i daljnjim obrazovnim tečajevima.
- **Erasmus** omogućava studentima u višem obrazovanju da studiraju u inozemstvu između tri i 12 mjeseci. Njegov dosadašnji uspjeh čini ga pionirskim i vodećim programom za europsku mobilnost. Njegovo je vodeće načelo da izvorna ustanova treba u potpunosti priznati studentsko iskustvo stečeno u inozemstvu, uglavnom zahvaljujući akademskom sustavu prijenosa bodova. Potpore iz programa Erasmus razlikuju se od jedne zemlje do druge, te se smatraju kao doprinos dodatnim troškovima koje sa sobom donosi studiranje u inozemstvu. Erasmus također daje potporu nastavnicima koji rade u drugim europskim zemljama.
- **Gruntvig** promiče mobilnost svih kategorija djelatnika u obrazovanju odraslih.
- **Lingua** neizravno promiče mobilnost potičući učenje jezika tijekom cijelog života.

http://europa.eu.int/comm/education/programmes/socrates/socrates_en.html

Leonardo da Vinci: mobilnost u strukovnom osposobljavanju

- **Leonardo da Vinci** je program akcije za provedbu politike strukovnog osposobljavanja Zajednice. Jedan od njegovih glavnih ciljeva je podupiranje transnacionalnih projekata za mobilnost za pojedince – posebno mlade ljude – koji polaze strukovno osposobljavanje te za nastavnike u osposobljavanju. Vježbenici se smještavaju u ustanove odnosno poduzeća za strukovno osposobljavanje u inozemstvu. Tamo ostaju u razdobljima od tri tjedna do devet mjeseci u slučaju početnog osposobljavanja, tri do 12 mjeseci ako se radi o studentima i dva do 12 mjeseci ako se radi o mladim djelatnicima i nedavno diplomiranim. Razmjene uključuju strukovne nastavnike, savjetnike za profesionalnu orijentaciju, obrazovne savjetnike itd. Mogu trajati od jednog do šest tjedana. Studijski posjeti organiziraju se za stručnjake za strukovno osposobljavanje.

http://europa.eu.int/comm./education/programmes/leonardo/leonardo_en.html

Program Youth - Program za mlade

- Program za mlade -**Program Youth**, namijenjen je da mladim ljudima omogući stjecanje znanja, vještina i kvalifikacija kao temelja za njihov budući život, da promiče njihov inicijativni i poduzetnički duh i da potiče njihovu kreativnost. On uključuje dvije glavne sheme. Program Mladi za Europu podupire transnacionalne razmjene mladih u dobi od 15 do 25 godina koje traju tjedan dana. Projekti razmjene moraju se odnositi na konkretnu temu, kao što je borba protiv rasizma, umjetnost, glazba, programi protiv ovisnosti ili informacijske tehnologije. **Europska volonterska služba – EVS** (European voluntary service - EVS) je projekt za mlade ljude u dobi od 18 do 25 godina koji su spremni provesti nekoliko mjeseci radeći na dobrovoljnoj osnovi u 'organizaciji domaćinu' u inozemstvu. On pokriva područja zaštite okoliša, umjetnosti, kulture, rada s djecom, mladima ili starijim ljudima, baštine, sporta i razonode. EVS obično traje od šest do 12 mjeseci.

http://europa.eu.int/comm./youth/program/index_en.html

Slika 5

Otkrijte nove mogućnosti za osobni razvoj i zaposlenje

Tempus:

Mobilnost na Istoku

- **Tempus** program osmišljen je za promicanje suradnje na području višeg obrazovanja s Novim neovisnim državama, Mongolijom i zemaljama srednje i istočne Europe koje nisu uključene u program Socrates. Pojedinačnim potporama za mobilnost pruža se potpora za posjete državljana zemalja sudionica državama članicama EU-a i obratno, te između zemalja sudionica i zemalja srednje i istočne Europe koje su podnijele molbu za članstvo u EU-u.

<http://www.etf.eu.int/tempus.nsf>

Ostatak svijeta

- EU je također zaključio različite sporazume s Kanadom, Kinom, SAD-om, Indijom i Japanom kojima je cilj povećati suradnju na područjima obrazovanja i kulture, posebno putem razmjena koje uključuju mlade ljude i nastavnike.

http://europa.eu.int/comm/education/programmes_en.html

Mobilnost za istraživačke djelatnike

- Pojedinačne stipendije Marie Curie dodjeljuju se za jednu do dvije godine kako bi se potpomoglo istraživačko osposobljavanje mladih postdoktorskih studenata na stranim istraživačkim institutima. Neke su izričito rezervirane za primatelje koje se žele vratiti u regiju Zajednice iz koje potječu, a koja je slabije razvijena. Druge se dodjeljuju iskusnim istraživačkim djelatnicima s namjerom da se poboljša prijenos znanja i tehnologija između tvrtki i sveučilišta. Potpore za 'namještanje unutar tvrtke' pomažu pri financiranju osposobljavanja mladih istraživačkih djelatnika u industrijskom ili komercijalnom okruženju. Sheme 'kratkog boravka' također omogućavaju mladim istraživačima doktorandima da dio svojih studija završe u inozemstvu i da rade s međunarodno priznatom grupom u svom specijalističkom području.

<http://www.cordis.lu>

Prepreke mobilnosti

Europska komisija objavila je 1996. godine Zelenu knjigu kojom su utvrđene prepreke mobilnosti s kojima se suočavaju studenti, osobe u osposobljavanju, nastavnici, istraživački djelatnici i mladi volonteri. Unatoč nesumnjivom napretku, te su prepreke i nadalje prisutne.

- **Prepreke transnacionalnom osposobljavanju za nezaposlene:** oni koji traže posao gube svoje pravo na naknadu za nezaposlene i socijalnu pomoć ako se uključe u osposobljavanje u drugoj državi članici tijekom razdoblja duljeg od tri mjeseca. Štoviše, pri povratku u neke zemlje, suočavaju se s novim obveznim razdobljem čekanja prije vraćanja naknada. U nekim državama članicama odsutnost tijekom više od tri mjeseca rezultira gubitkom ovih prava.
- **Problemi s obzirom na status vježbenika i mladih ljudi:** student može imati poteškoća pri uključivanju u shemu osposobljavanja neke tvrtke u drugoj državi članici ako se prema zakonima te zemlje klasificira kao zaposlenik.

Slika 6

Mobilnost? U redu, ali to je još uvijek previše komplicirano.

Početak u dobi od šest godina?

Roberto Ruffino iz talijanske udruge 'Intercultura' smatra da, iako dakako postoje financijske i administrativne poteškoće u vezi s mobilnošću, glavna je prepreka psihološke prirode. 'Istraživanja su pokazala da većina talijanskih studenata godinu dana provedenih u inozemstvu smatra kao tek nešto više od praznika! Neki to smatraju i kao priliku za usavršavanje znanja stranog jezika ili određenog predmeta, ali samo 11% to vidi kao sredstvo za širenje horizonta. Kako bi se ovi stavovi promijenili, želio bih da mogućnosti za mobilnost započnu u dobi od šest godina!'

- Mladi diplomirani studenti koji stječu neplaćeno iskustvo u drugoj državi članici nisu uključeni u koordinaciju shema socijalnog osiguranja EU-a, s obzirom da ne spadaju ni u radnike ni u članove njihovih obitelji. Ovaj nedostatak preciznog zakonskog statusa oduzima im sva prava na socijalno osiguranje. Mogu se javiti i posljedice po pravo boravka u slučajevima kada transnacionalno osposobljavanje traje dulje od tri mjeseca.
- **Volonteri se suočavaju sa sličnom situacijom:** neke im zemlje čak oporezuju novčanu pomoć za smještaj i podmirenje životnih troškova.
- **Teritorijalna priroda studentskih potpora:** u većini država članica, studenti gube svoje potpore ili pomoć od države ako svoj studij nastave u drugoj zemlji EU-a.
- **Oporezivanje potpora za istraživanja:** budući da zemlje domaćini obično tretiraju primatelje potpora Zajednice kao radnike, oni su obvezni plaćati porez na dohodak i doprinose za socijalno osiguranje.
- **Priznavanje akademskih i stručnih kvalifikacija:** netko tko želi studirati ili se uključiti u osposobljavanje u drugoj državi članici izvan okvira programa Zajednice

suočava se s problemom nedostatka recipročnog priznavanja kvalifikacija, shema za osposobljavanje i razdoblja studiranja.

Bolje informacije

Claude Vitre, ravnatelj udruge za strukovno osposobljavanje 'Inter-Échange' smatra: 'Iznimno je važno osigurati da informacije prođu do razine malih gradova, tehničkih škola i lokalnih ovlaštenih tijela.

Za zemlju poput Francuske, s visoko razvijenom mrežom udruga za osposobljavanje, nije osobito teško otvoriti vrata strancima u kontekstu shema za mobilnost. S druge strane, razmjene su ograničene nedostatkom prikladnih informacija vezanih za osnovne mogućnosti.'

Druge praktične prepreke

Teškoće pri otvaranju bankovnog računa ako nemate službeno boravište u stranoj zemlji ili često uskraćivanje osobama u shemama mobilnosti istih sniženja cijene javnog prijevoza ili istog pristupa sportskim i kulturnim ustanovama koje uživa domaće stanovništvo – sve su to nedostaci koji, kada se uzmu zajedno, stvaraju istinske prepreke mobilnosti.

Drugi niz problema javlja se uslijed činjenice da mobilnost uvelike ovisi o prisutnosti sposobnih djelatnika, tj. sveučilišnih nastavnika, ravnatelja programa osposobljavanja, instruktora i sl. Obuka i podrška koju dobivaju ovi 'upravitelji mobilnosti' uvelike varira od jedne regije do druge, pa čak i među institucijama. Pažnja koja se poklanja njihovoj obuci i objedinjavanju njihovih iskustava bit će od bitne važnosti za razvoj mobilnosti u godinama koje dolaze.

Moje zanimanje: voditelj mobilnosti

Prema riječima Christine Pedicchio sa Sveučilišta u Trstu: 'Oni koji su odgovorni za sheme razmjene na sveučilištima, centrima za osposobljavanje ili lokalnim ovlaštenim tijelima i agencijama moraju govoriti nekoliko jezika, poznavati europske obrazovne sustave i biti potpuno upućeni u zakonodavstvo koje se odnosi na različite kategorije osoba koje su kandidati za sheme mobilnosti kao i u detalje relevantnih programa Zajednice. To je težak zadatak koji zaslužuje istinsko uvažavanje. Dobar voditelj za mobilnost može uistinu dati ključan doprinos i riješiti mnoge od problema koji se javljaju pri provedbi programa.'

Najprije nastavnici!

'Ako mladi ljudi ne budu mobilniji, to može biti uzrokovano činjenicom da oni koji su odgovorni za njihovo obrazovanje sami još nisu uvjereni u prednosti mobilnosti', napominje Bengt Nilsson iz Europske udruge za međunarodno obrazovanje. 'Podučavanje u inozemstvu tijekom nekoliko mjeseci nesumnjivo uključuje dodatan rad i tek malo priznanje. Nastavnikova karijera može time biti i blokirana, unatoč tome što bi je takav angažman trebao unaprijediti.'

Što ako odlučite ostati?

Pretpostavimo da, nakon što ste iskusili radosti pustolovine u inozemstvu, odlučite ostati nekoliko godina u zemlji domaćinu. To je teoretski moguće, budući da EU jamči pravo na traženje zaposlenja bilo gdje unutar Zajednice. U praksi, to znači ulazak na tržište rada, a ona se znatno razlikuju od zemlje do zemlje.

Dok će vam obavijesti o natječajima za radna mjesta u novinama u većini slučajeva pomoći da pronađete zaposlenje, u nekim je regijama uputno tražiti posao preko Interneta ili putem mreže poznanstava. U drugima je jedina mogućnost da kontaktirate agenciju za zapošljavanje.

Tada morate osigurati da vaš životopis udovoljava trenutnim zahtjevima u zemlji domaćinu budući da svaka od njih ima svoju definiciju 'dobrog životopisa'.

Ako imate dovoljno sreće da vam ponude posao, nemojte se oslanjati isključivo na svoje ranije iskustvo. Zamolite poslodavca da vam ukaže na elemente ugovora koji će najvjerojatnije odudarati od onog što vam je poznato: naknadu za rad i vaše konkretne obveze, pravo na godišnji odmor i radno vrijeme.

Nadalje, osmišljavanje modela europskog životopisa je jedna od praktičnih inicijativa koje Europska komisija istražuje s državama članicama.

Nije lako raditi u inozemstvu

'Nekih 15% do 25% osoblja zaposlenog u inozemstvu vraća se u domovinu ranije', kaže Alain Verstandig, osnivač tvrtke NetExpatriat. 'U gotovo 60% slučajeva, ovaj neuspjeh uzrokovan je problemima s kojima se susreće iseljenikova obitelj koja ne uspijeva pronaći svoje mjesto u zemlji domaćinu'.

Ovaj stručnjak za ljudske resurse smatra: 'Pri svakom predloženom preseljenju vezanom za posao moraju se u obzir uzeti potrebe cijele obitelji. Nitko – djeca, partner – ne smije biti "žrtvovan". Iako je nužno da se svi pripreme, posebno što se tiče novog jezika, stvari bi bile lakše kad bi administrativne procedure koje se odnose na cijelu obitelj bile jednostavnije. Pouzdane informacije o uvjetima u zemlji domaćinu, posebne značajke njezinog obrazovnog sustava ili njezinog tržišta rada također bi bile vrlo korisne'.

Akcija za promicanje mobilnosti

Prvi cilj mora biti uklanjanje prepreke s kojima se i nadalje suočavaju studenti, osobe u programima osposobljavanja, mladi volonteri, učitelji i strukovni nastavnici, unatoč onome što je EU već postigla na ovom polju.

Politički angažman: preporuka

Preporuka Europskog parlamenta i Vijeća ministara sadrži brojne mjere osmišljene kako bi se uklonile prepreke mobilnosti. Budući da je namjera ohrabriti sve države članice da ulože veće napore u svojoj vlastitoj sferi, preporuka predstavlja najprikladnije sredstvo uklanjanja prepreka mobilnosti povezanih s tako različitim čimbenicima kao što je priznavanje diploma i kvalifikacija, pravo na boravak, socijalno osiguranje ili oporezivanje.

To se odnosi na sve pojedince koji se žele uključiti u studij, osposobljavanje ili volonterski rad ili podučavati ili osposobljavati druge u drugoj državi članici.

Slika 7

Mobilnost se tiče svakoga.

U praksi, na državi članici je da osigura da se mobilnost nikada ne ometa niti kažnjava. To znači da mora poduzeti potrebne korake da osigura transparentnost kvalifikacija, kako bi prednosti od stjecanja iskustva u inozemstvu bile što veće, posebno u akademskim i stručnim krugovima u zemlji porijekla.

Države članice stoga bi morale omogućiti korisnicima shema mobilnosti da uživaju iste pogodnosti kao i državljani zemlje domaćina koji se bave istim aktivnostima, kao što su snižene cijene putnih karata za studente, novčana pomoć za smještaj i životne potrebe te pristup knjižnicama i muzejima.

Na konkretnijoj razini, države članice pozivaju se da osiguraju da razdoblja studija provedena u inozemstvu prime akademsko priznanje. Za ovu svrhu poticat će se korištenje Europskog sustava prijenosa bodova (European credit transfer system – ECTS) te će se taj sustav postupno proširiti na sva područja obrazovanja. Države članice također bi trebale učiniti sve što je moguće kako bi olakšale integraciju (vodstvo, usluge obrazovne psihologije itd.) gostujućih studenata u obrazovni sustav zemlje domaćina i njihovu reintegraciju u nacionalni obrazovni sustav.

Svaka se zemlja također potiče da poduzme mjere kako bi osigurala da ljudi koji polaze osposobljavanje u inozemstvu ne budu diskriminirani s obzirom na sustave zdravstvene i socijalne skrbi.

Daljnji se prijedlozi pobliže odnose na mlade ljude koji odlaze u inozemstvo u sklopu sheme Europske volonterske službe, na primjer, kako bi se osiguralo da oni i nadalje primaju obiteljske doplatke.

U preporuci se također predlaže da države članice moraju uzeti u obzir posebne probleme koje učitelji i strukovni nastavnici mogu imati s porezom i socijalnim osiguranjem.

Drugi prijedlog odnosi se na 'europska razdoblja osposobljavanja' koja bi olakšala učiteljima i strukovnim nastavnicima da iskuse mobilnost.

Općenito govoreći, to je osmišljeno kako bi se dala naknada onima koji su odabrali europsku mobilnost, uglavnom kroz priznavanje onog što bi se trebalo smatrati vrijednim iskustvom u karijeri.

A vježbenici?

Mnogi mladi ljudi rado bi studirali odmah nakon završetka srednjoškolskog obrazovanja kako bi stekli vrijedno iskustvo s obzirom na mogućnosti za karijeru. Međutim, budući da tip ciljnih tečajeva obično nije uključen u strukovno osposobljavanje, sudionici ne mogu dobiti status vježbenika. Njihov pravni status i nadalje je loše definiran u nekoliko europskih zemalja, a to također predstavlja prepreku mobilnosti.

ECTS, što je to?

Europski sustav prijenosa bodova je sustav akreditacije za razdoblja sveučilišnog studija provedena u drugoj europskoj zemlji. Lansiran u okviru Erasmusa (dio programa Socrates vezan za više obrazovanje), ECTS jamči recipročno priznavanje kvalifikacija koje dodjeljuju institucije potpisnice. Usvojilo ga je više od 1 200 ustanova u 30 zemalja. Jedan ECTS bod odgovara jedinici vrijednosti koja se dodjeljuje kolegiju na temelju rada koji on uključuje. Prikupljanje 60 ECTS bodova ekvivalent je jednoj godini akademskog studija.

Europass osposobljavanje

Od 1. siječnja 2000. Europass dokument o osposobljavanju izdaje se pojedincima koji završe europsku shemu osposobljavanja vezanu za posao ('pathway') kako u svojoj domovini tako i u inozemstvu. Ovaj dokument koji izdaje Zajednica pruža zapis o razdobljima osposobljavanja završenim u drugoj državi članici. On sadrži osnovne informacije o nositelju, njegovom trenutnom strukovnom osposobljavanju i razdobljima osposobljavanja provedenim u inozemstvu.

'Kutija za alat': plan akcije za mobilnost

Putem operativne potpore preporuci o mobilnosti, države članice pozvale su na provedbu ambicioznog 'plana akcije za mobilnost'.

Na Europskom vijeću u Nici u prosincu 2000. godine, čelnici EU-a potvrdili su da razvoj mobilnosti za sve one koji uče i koji podučavaju u Europi predstavlja važan cilj politike. Pozdravljajući plan akcije, naglasili su sljedeće mjere:

- usavršavanje jezičnih vještina;
- uspostava internetskog portala koji daje pristup različitim europskim izvorima informacija o mobilnosti;
- priznavanje razdoblja provedenih u inozemstvu na tečajevima s diplomom;
- osposobljavanje nastavnog i administrativnog osoblja koje je uključeno u profesionalan rad s mobilnošću, vodstvom, savjetodavnim uslugama i izradom projekata za mobilnost;
- izrada i usvajanje prikladne povelje za primanje stranih studenata i vježbenika;

- uspostavljanje inventara shema mobilnosti i primjera dobre prakse za razmjene studenata, vježbenika i instruktora;
- određivanje različitih oblika financijske potpore raspoložive za mobilnost od institucija EU-a, nacionalnih vlada, lokalnih ovlaštenih tijela, ostalih izvora iz javnog sektora te privatnog sektora.

‘Spontana mobilnost’

Bilo da su sudjelovali u programima Socrates, Youth ili Leonardo da Vinci ili pak uopće ne znaju za mogućnosti koje nudi EU, svake godine tisuće ljudi želi studirati, podučavati, polaziti osposobljavanje ili raditi u nekoj drugoj europskoj zemlji. Tobias Flessenkemper iz Foruma mladih vjeruje da i toj ‘spontanoj’ mobilnosti valja pružiti potporu. ‘Mnogi Europljani već žive u gradovima poput Londona, Pariza ili Münchena. Oni ili ne znaju za relevantne programe koje nudi Zajednica ili ne udovoljavaju kriterijima za prijavu. S druge strane, ovi mladi ljudi žele biti informirani o svojim pravima i znati koliko stoje, na primjer, stomatološke usluge. To znači da i oni definitivno imaju potrebu za informacijama.’

42 mjere koje su navedene u planu akcije imaju tri glavna cilja:

- definirati i proširiti mogućnosti za mobilnost u Europi;
- promicati prikladne oblike financijske potpore;
- povećati mobilnost i poboljšati uvjete za nju.

Predložene mjere nisu obvezatne. U bilo kojim okolnostima, bilo bi teško dogovoriti skup relevantnih prijedloga za cijelu Europsku uniju. Situacija, a stoga i prikladni odgovori, variraju od jedne zemlje do druge. Plan treba smatrati više kao ‘kutiju za alat’ koja nudi širok raspon mogućnosti.

Velike varijacije u sveučilišnim i obrazovnim rasporedima ponekad stoje na putu sinhroniziranju razdoblja mobilnosti. Razvoj europskog akademskog kalendara bio bi vrijedno sredstvo utvrđivanja razdoblja konvergencije, kako u akademskim modulima tako i u modulima za strukovno osposobljavanje.

Nedostatak usklađenih propisa jedna je od najvećih prepreka mobilnosti. Uvođenje ‘Europske karte mobilnosti za mlade’ omogućilo bi mladim ljudima da bilo gdje u Europi steknu vrijedno iskustvo, a da pri tom zadrže prednosti koje im daje njihova matična zemlja.

Nastavnici bi također mogli svoje osposobljavanje, u cijelosti ili djelomično, provesti u drugoj državi članici. Uz to, države članice pozvane su da otvore pridružena europska nastavnička radna mjesta ili radna mjesta s europskom orijentacijom.

Radna skupina predstavnika država članica kojom predsjedava Europska komisija nadzirat će provedbu ovih različitih mjera i sastaviti izvješće o napretku svake dvije godine.

Jednakost za sve!

Prema riječima Manje Klemencic iz Europske udruge studenata, ‘Jedan od glavnih interesa koji izražavaju studenti je da, bez obzira na sudjelovanje u programima EU-a, mladi ljudi koji žive u drugoj državi trebaju uživati jednak pristup zdravstvenoj skrbi, kulturi, uslugama prijevoza i drugom kao i mladi koji su državljani te zemlje’.

Virtualna mobilnost – dopuna fizičkoj mobilnosti

Današnja komunikacijska sredstva, kao što je Internet, omogućavaju kontakt s ljudima koji žive u drugim zemljama, govore stranim jezicima i potječu iz različitih kultura', kaže Piet Henderikx, ravnatelj Ureda za međunarodne odnose na katoličkom sveučilištu u Louvainu. 'Ako se vješto koriste, ovi resursi predstavljaju odličan alat za učenje. Odraslima koji polaze osposobljavanje mora se ponuditi mogućnost kraćih posjeta inozemstvu te omogućiti da rade kod kuće ili u lako dostupnim resursnim centrima'.

Podaci na Internetu

Dijalog s građanima

Ove stranice pružaju različite informacije za radnike i studente koji žele posjetiti drugu državu članicu.

<http://citizens.eu.int>

<http://europa.eu.int/scadplus/citizens/en/inter.htm>

Opća uprava za obrazovanje i kulturu

Stranice Komisijine Opće uprave za obrazovanje i kulturu sadrže podatke o programima Socrates, Leonardo da Vinci i Youth, kao i o priznavanju akademskih i stručnih kvalifikacija.

http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/index_en.htm

Eurodesk

Ovdje se nude informacije o obrazovanju, osposobljavanju, politici za mlade i sudjelovanju mladih ljudi u aktivnostima širom Europe.

<http://www.eurodesk.org>

EURES

Mreža EURES (European employment services – Europske službe za zapošljavanje) pruža opsežne informacije o pronalaženju posla u inozemstvu, životnim i radnim uvjetima u 17 zemalja Europskog gospodarskog prostora te slobodnim radnim mjestima.

Više od 500 'euro-savjetnika' koji predstavljaju javne agencije za zapošljavanje, sindikate i organizacije poslodavaca pružaju informacije, savjete i vodstvo za one koji traže posao ili namještenike u drugim dijelovima Europe. Ovi euro-savjetnici također nastoje utvrditi i ukloniti prepreke mobilnosti.

Ovu mrežu koordinira Opća uprava za zapošljavanje i socijalne poslove Europske komisije.

<http://europa.eu.int/jobs/eures>

Euroguidance i Estia pružaju informacije o mobilnosti vježbenika; ovo pokriva aspekte poput shema za osposobljavanje, pravnih formalnosti, uvjeta života i priznavanja kvalifikacija.

www.euroguidance.org.uk

www.estia.educ.goteborg.se

Europe Direct

Ova služba osmišljena je kako bi pomogla dati odgovore na pitanja o Europskoj uniji. Moguće je konzultirati prilagođene web-stranice u vezi s praktičnim informacijama o pitanjima poput putovanja, zaspolenja i mogućnosti za studiranje. Dostupan je i besplatan telefonski broj. Uz to, pravni stručnjaci Europe Directa mogu savjetovati pojedince koji se suočavaju s problemima vezanim za ostvarivanje njihovih prava.

<http://europa.eu.int/europedirect/>

Kretanje u Europi

Ove su stranice zasnovane za mlade volontere iz svih država članica EU-a i zemalja srednje i istočne Europe. One daju informacije o pravnim i administrativnim aspektima mobilnosti, s posebnim naglaskom na pravo boravka, opozivanje i sustave socijalnog osiguranja.

<http://www.sosforevs.org>

Europska komisija

Putovnica za mobilnost
Učiti drugačije
Učiti u inozemstvu

Serija Europa u pokretu

Luxembourg: Ured za službene publikacije Europskih zajednica

2001. – 26 str. – 16,2 x 22,9 cm

ISBN 92-894-5667-1

Mobilnost mladih ljudi, studenata, učitelja, strukovnih nastavnika i istraživačkih djelatnika je prioritet EU-a. Pojedinačna mobilnost postaje sve važnija u eri Interneta i gospodarske globalizacije. Trenutno tek oko sto tisuća mladih ljudi godišnje sudjeluje u europskim razmjenama u području obrazovanja, osposobljavanja i učenja jezika. Stalno postojanje socioekonomskih, jezičnih i praktičnih prepreka sprečava mnoge predložene akademske i stručne posjete. Ova brošura pruža opći pregled situacije i opisuje pristupe koje trenutno ispituju Europska unija i države članice u nastojanju da što više povećaju mogućnosti za mobilnost.

Ostale informacije o Europskoj uniji

Informacije na svim službenim jezicima Europske unije dostupne su na Internetu. Može im se pristupiti preko poslužitelja Europa (<http://europa.eu.int>).

EUROPE *DIRECT* je besplatna telefonska služba koja će vam pomoći da nađete odgovore na svoja pitanja o Europskoj uniji i koja pruža informacije o vašim pravima i mogućnostima kao građanina EU-a: 0800 58 91 (Velika Britanija) – 1800 55 31 88 (Irska)

Informacije i publikacije o Europskoj uniji na engleskom jeziku mogu se dobiti na sljedećim adresama:

PREDSTAVNIŠTVA EUROPSKE KOMISIJE	UREDI EUROPSKOG PARLAMENTA
-------------------------------------	----------------------------

<p><i>Predstavništvo u Irskoj</i> 18 Dawson Street, Dublin 2 Tel. (353-1) 662 51 13 Fax (353-1) 634 11 12 Internet: www.euireland.ie E-mail: eu-ie-info-request@cec.eu.int</p>	<p><i>Ured u Irskoj</i> European Union House 43 Molesworth Street Dublin 2 Tel. (353-1) 605 79 00 Fax: (353-1) 605 79 99 Internet: www.europarl.eu.int E-mail: EPDublin@europarl.eu.int</p>
<p><i>Predstavništvo u Velikoj Britaniji</i> Jean Monnet House, 8 Storey's Gate London SW1P 3AT Tel. (44-20) 79 73 19 92 Fax: (44-20) 79 73 19 00/10 Internet: www.cec.org.uk</p>	<p><i>Ured u Velikoj Britaniji</i> 2 Queen Anne's Gate London SW1H 9AA Tel. (44-20) 72 27 43 00 Fax: (44-20) 72 27 43 02 Internet: www.europarl.eu.int/uk E-mail: EPLondon@europarl.eu.int</p>
<p><i>Predstavništvo u Walesu</i> 4 Cathedral Road, Cardiff CF1 9SG Tel. (44-29) 20 37 16 31 Fax: (44-29) 20 39 54 89 Internet: www.cec.org.uk</p>	<p><i>Ured u Škotskoj</i> 9 Alva Street Edinburgh EH2 4PH Tel. (44-131) 225 20 58 Fax: (44-131) 226 41 05 Internet: www.europarl.eu.int/uk E-mail: EPedinburg@europarl.eu.int</p>
<p><i>Predstavništvo u Škotskoj</i> 9 Alva Street, Edinburgh EH2 4PH Tel. (44-131) 225 20 58 Fax: (44.131) 226 41 05 Internet: www.cec.org.uk</p>	
<p><i>Predstavništvo u Sjevernoj Irskoj</i> Windsor House, 9/15 Bedford Street Belfast BT2 7EG Tel. (44-28) 90 24 07 08 Fax: (44-28) 90 24 82 41 Internet: www.cec.org.uk</p>	
<p><i>Službe informacija u SAD</i> 2300 M Street NW, 3rd Floor Washington DC 20037 Tel. (1-202) 862 95 00 Fax: (1-202) 429 17 66</p> <p>305 East 47th Street 3 Dag Hammarskjöld Plaza New York NY 10017 Tel. (1-212) 371 38 04 Fax: (1-212) 688 10 13 Internet: www.eurunion.org</p>	

Predstavništva i uredi Europske komisije i parlamenta postoje u svim zemljama Europske unije. Europska komisija također ima delegacije u drugim dijelovima svijeta.

Mobilnost mladih ljudi, studenata, učitelja, strukovnih nastavnika i istraživačkih djelatnika je prioritet EU-a. Pojedinačna mobilnost postaje sve važnija u eri Interneta i gospodarske globalizacije. Trenutno tek oko sto tisuća mladih ljudi godišnje sudjeluje u europskim razmjenama u području obrazovanja, osposobljavanja i učenja jezika. Stalno postojanje socioekonomskih, jezičnih i praktičnih prepreka sprečava mnoge predložene akademske i stručne posjete. Ova brošura pruža opći pregled situacije i opisuje pristupe koje trenutno ispituju Europska unija i države članice u nastojanju da što više povećaju mogućnosti za mobilnost.

ISBN 92-894-5667-1

URED ZA SLUŽBENE PUBLIKACIJE
EUROPSKIH ZAJEDNICA
L-2985 Luxembourg

HR

NA-31-00-691-HR-C